

ÚVAHY NAD SÚČASNOSŤOU A PERSPEKTÍVAMI VÝVOJA DAŇOVÉHO PRÁVA NA SLOVENSKU

THINKING ABOUT THE PRESENT POSITION AND PERSPECTIVES OF THE TAX LAW EVOLUTION IN SLOVAKIA

VLADIMÍR BABČÁK

Právnická fakulta UPJŠ v Košiciach

Abstrakt

Autor sa v príspevku zaoberá úvahami o postavení daňového práva v slovenskom právnom poriadku a o perspektívach jeho vývoja. Vychádza z toho, ako bolo ponímané miesto tohto významného právneho inštitútu v právnom poriadku pred spoločenskými zmenami, ku ktorým došlo v roku 1989. Vo väzbe na to formuluje svoje závery týkajúce sa aktuálneho chápania zaradenia slovenského daňového práva do právneho systému spoločnosti. V ďalšom venuje pozornosť otázke perspektív vývoja slovenského daňového práva ako samostatného právneho odvetvia.

Kľúčové slová

Daňové právo

Abstract

The author is in his paper dealing with the thinking about the position of the tax law within a Slovak legal system as well as with the perspectives of its evolution. The author's thinking is based on how was the position of this important juridical institute in the legal system understood before the social changes in 1989 - and in the nexus to this understanding – he articulates his conclusions concerning the actual appreciation of the position of the Slovak tax law within the legal system of the society. He also focuses on the questions of perspectives of the development of the Slovak tax law as the independent branch of law.

Key words

Tax Law

Úvodné zamyslenie autora

Dane sa vo všeobecnosti považujú za produkt historického vývoja spoločnosti. Predstavujú významný spoločenský jav, kumulujúci v sebe výrazné ekonomické, právne, sociálne i psychologické dôsledky pre svojich adresátov. Význam daní je zvýraznený i tým, že v záujme zabezpečenia ich záväznosti a vynútiteľnosti boli a sú upravované najdôležitejšími formami práva. K tomu slúži osobitná skupina právnych noriem, všeobecne označovaná ako daňovo-právne normy, ktorá vo svojom súhrne vytvára daňové právo. Daňovo-právne normy sú predpokladom i nevyhnutnou podmienkou života daňového práva, ktoré chápem ako nové právne odvetvie, právno-vednú i pedagogickú disciplínu.

Okrem smrti ako nevyhnutnej súčasti života už iba dane majú svoju večnú a neumierajúcu túžbu byť nerozlučnými sprievodcami väčšiny z ľudí na ich pozemskej ceste. Dane nás dokonca „neopúšťajú“ ani vtedy, keď sa naša pozemská púť skončí, vzhľadom na to, že daňová povinnosť prechádza na právnych nástupcov. V ekonomickom prostredí berieme dane ako nevyhnutný komponent nášho života a daňové predpisy ako právnu stránku vyjadrenia ich existencie. Súvisí to s tým, že v podstate každá fyzická osoba alebo právnická osoba je potencionálnym alebo skutočným daňovým subjektom.

Daňové právo na Slovensku je reálnym spoločenským fenoménom, bez ohľadu na to, či si to niekto praje alebo nie. K tomu nebolo nutné prijímať žiadne rozhodnutia štátnych, akademických ani vedeckých orgánov či ustanovizní, dokonca ani predpisy komunitárneho práva, na základe ktorých by sa daňové právo konštituovalo v konkrétny homogénny a dynamicky sa rozvíjajúci celok. Zákonitosti spoločenského vývoja, zásadné zmeny v ekonomike, v sociálnej sfére a následne v oblasti práva viedli k tomu, že daňové právo vníma nielen laická verejnosť, ale i odborná komunita ako objektívne existujúcu realitu. Prirodzene, že proces formovania sa daňového práva v jeden organicky celok nebol a nie je jednoduchý a bezproblémový. Mnohí z tých, ktorí budú čítať tieto riadky môžu a pravdepodobne aj začnú oponovať, že daňové právo v takejto podobe, akú v predchádzajúcich riadkoch naznačujem, poznáme minimálne celé desaťročia; veď daňové právo, alebo aspoň to, čo sa pod tento, ešte pred dvadsiatimi rokmi len sporadicky spomínaný právny inštitút prirad'ovalo, jestvovalo v Čechách i na Slovensku aj pred rokom 1989, nehovoriac už po roku 1992, kedy sa začali na štátnych územiach bývalého spoločného štátu realizovať myšlienky daňovej reformy. Od čias stredovekých regálnych práv, ktoré sa

v právnej vede v prevládajúcej miere chápu ako základ súčasnej koncepcie daňových a poplatkových platieb, sa spolu s vývojom ich ekonomickej, sociologickej i etickej podstaty a psychologických dôsledkov pre svojich adresátov vyvíjali aj právne formy, ktoré vytvárali potrebné právne predpoklady najmä pre odčerpávanie daní najskôr do pokladnice panovníkov a neskôr do štátnej pokladne, aby prišla doba, že sa začal hľadať priestor aj pre isté daňové oprávnenia poskytované sústave miestnych orgánov. Od týchto právnych foriem bol už len krôčik k sformovaniu sa základov daňového práva ako spoločensky nevyhnutného právneho inštitútu. Bolo to však skutočne daňové právo so všetkými atribútmi komplexného právneho inštitútu, so spoločenským postavením, poslaním a vážnosťou, ktorú si v prenesenom slova zmysle „zaslúži“ táto súčasť slovenského právneho poriadku? Som presvedčený, že v takej podobe, v akej sme poznali jednotlivé právne úpravy z oblasti daní sa o daňovom práve v období pred rokom 1989 dalo hovoriť iba v mimoriadne nadnesenom význame.

1. K otázke súčasného postavenia daňového práva

V období pred zásadnými zmenami v našej spoločnosti, ktoré inicioval November 1989 bolo postavenie daňového práva v právnom poriadku presne také, aký význam bol prisudzovaný vtedajším zložkám daňovej sústavy. Aj napriek všeobecne známej téze, že v daniach spočíva ekonomická moc štátu, dane pred spomínaným časovým medzníkom nezohrávali ani zďaleka takú vážnu rolu, akú im prisudzujeme v súčasnosti. Ak existovali nejaké zásadné platby, ktoré sa v uvedených časoch vyberali do štátneho rozpočtu, tak to boli v prvom rade odvody do štátneho rozpočtu. Odtiaľ aj pramenilo nazeranie vtedajšej laickej, no predovšetkým odbornej verejnosti na oblasť právnych noriem, ktoré sa dotýkajú ukladania, vyberania a vymáhania daní. Daňovo-právne normy sa považovali iba za jeden z druhov finančno-právnych noriem, a to ani zďaleka nie najdôležitejších. Aj preto neprebíhali diskusie na tému relatívnej autonómie daňového práva; boli by nielen zbytočné, ale navyše neopodstatnené a svojim spôsobom aj trúfalé¹. V tomto kontexte ani problémy spojené s tvorbou, realizáciou a aplikáciou daňovo-právnych noriem sa nejavili ako starosti, ale skôr sa prezentovali ako otázky marginálnej povahy. Ak preda len prebiehali nejaké diskusie, tak iba sporadicky, pričom sa sústredovali na menej podstatné veci, ako napríklad na dnes už prekonané teoretické rozdiely medzi daňami a poplatkami. Tým však nijako nechcem znižovať zmysel týchto dišpút. Pokiaľ sa niektorí renomovaní autori vo svojej odbornej spisbe zahlbili do

¹ Pozri: Babčák, V.: Úvahy o mieste daňového práva v systéme slovenského práva. In: Kol.: Finančnoprávne epištoly. Bratislava, EPOS, 2005, s. 21.

daňovo-právnej problematiky, robili tak predovšetkým z pohľadu analýzy vtedy platného právneho stavu a nie z aspektu skúmania tejto skupiny právnych noriem ako niečoho osobitného a integrujúceho sa v samostatný právny inštitút. Aj jedna z mála monografií vtedajšej doby, ktorá sa zaoberala problematikou daňovo-právnych vzťahov², sa iba zmieňuje o daňovom práve, spomína síce aj členenie daňového práva na daňové právo hmotné a daňové právo procesné, avšak to bolo v podstate všetko. Snáď ešte jedna poznámka: autor tejto monografie, prof. J. Girášek daňové právo vnímal ako súčasť štruktúry finančného práva. Ak môžem byť neskromný a hodnotiť úroveň tejto monografie, tak rád poznamenávam, že aj napriek predchádzajúcim myšlienkam monografia ako celok rozhodne patrí medzi kvalitnú daňovo-právnu literatúru.

Dlhú dobu som si kládol prinajmenšom jednu zásadnú otázku: postačuje nám klasické, tradičné, nemenné a do značnej miery aj konzervatívne nazeranie na chápanie daňového práva v rámci štruktúry finančného práva, alebo si tento právny inštitút zaslúži aj niečo viac. Som bytostne presvedčený o tom, že finančno-právna komunita, ku ktorej sa hrdo hlásim, by mala zmeniť svoje postoje v tejto otázke. Žiaľ, na právnických fakultách v bývalom spoločnom štáte, okrem tej fakulty, na ktorej mám česť pracovať, sa v tejto otázke od roku 1989 veľa nezmenilo. Buď je to preto, že časť odbornej komunity nie je presvedčená o opodstatnenosti samostatnej existencie daňového práva v právnom poriadku, alebo objektívna realita, za ktorú sa občas radi skrývame, nedovoľuje zmeny takéhoto prístupu. Vôbec sa však necítim byť „rozbíjačom“ finančného práva; toto za mňa už dávno urobila zmena usporiadania spoločnosti, zmeny v ekonomických vzťahoch, ale predovšetkým v oblasti samotného práva. Veď zmeny, ktoré nastali po roku 1989 sú toho dostatočným dôkazom. O aké zmeny išlo:

1. **zmeny v normotvornej oblasti.** V právnej úprave daňovo-právnych vzťahov (hmotných i procesných) došlo k takým zásadným premenám, že neostal v platnosti žiadny právny predpis pochádzajúci z obdobia pred rokom 1989;
2. **zmeny v sústave daní.** V súčasnosti nie je súčasťou našej daňovej sústavy ani jedna jediná daň, ktorá platila na Slovensku pred rokom 1989;
3. **zmeny v oblasti daňovo-právnych nástrojov a inštitútov.** Došlo k zavedeniu celého radu nových daňovo-právnych nástrojov a inštitútov, ktoré predchádzajúca právna úprava nepoznala (napríklad inštitút daňového exekučného konania, nové druhy riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov a pod.);

² Pozri: Girášek, J.: Daňovoprávne vzťahy v Československu, Bratislava, Obzor, 1981, s. 24 a nasl.

4. **zmeny v adaptácii spoločnosti.** Po roku 1989 sa zásadným spôsobom prehodnotil prístup spoločnosti k daňovému právu. Asi to vyznie paradoxne, avšak daňovo-právne normy začala spoločnosť brať oveľa vážnejšie, či už v pozitívnom slova zmysle alebo aj v rôznych negatívnych prejavoch (napríklad v otázke daňových únikov). O zmene v prístupe spoločnosti k daňovému právu svedčí celý rad príkladov. Uvediem aspoň dva: prijatie zákona o sústave daní³, ktorý som ja osobne vždy označoval za akúsi „daňovú ústavu“ a pilier nášho daňového zákonodarstva⁴ a ktorý žiaľ, bol na Slovensku zrušený ešte v roku 1999 a ďalej to bolo zriadenie inštitútu daňových poradcov⁵.

Daňové právo sa na základe týchto zmien stalo najdynamickejšie sa rozvíjajúcou časťou slovenského právneho poriadku, čo však prirodzene začalo spôsobovať aj vážne problémy v oblasti poznania, realizácie a aplikácie daňovo-právnych noriem, ktorých príčinou je ešte stále istá nestabilita tejto časti slovenského práva. Uvedené oblasti zmien sa však podľa môjho názoru stali aj dostatočným motívom pre zmenu postojov k chápaniu miesta daňového práva v slovenskom právnom poriadku, navyše keď daňové právo zodpovedá požiadavkám právnej vedy na samostatné postavenie. V tejto súvislosti sa plne stotožňujem s názorom formulovaným prof. J. Suchožom, že „... vývoj práva v Slovenskej republike v posledných rokoch poskytuje dostatočný počet dôkazov o tom, že tradičné kritéria, na základe ktorých sa vytváral systém práva (a jeho teória) vrátane tvorby a fixácie právnych odvetví, prípadne pododvetví je prekonaný“.⁶ Stále považujem za pomerne vyhrotenú práve otázku vonkajšej (javovej) štrukturalizácie právneho poriadku a vnútorných väzieb medzi jeho jednotlivými súčasťami. Preto diskusie o reštrukturalizácii právneho poriadku sú potrebné stále. Mne osobne takéto diskusie chýbajú a som presvedčený o tom, že je našou povinnosťou ich viesť. Toto sa však musí realizovať v záujme rozvoja práva a teda nie z pozícií utilitárnych a utilitaristických!

Daňové právo má osobitný predmet právnej regulácie (daňové, resp. daňovo-právne vzťahy), vyznačuje sa vlastnými metódami daňovo-právnej regulácie, t.j. spôsobmi vplyvu štátu na daňové vzťahy (v prevládajúcej miere imperatívnosť daňovo-právnych noriem a

³ Zákon č. 212/1992 Zb. o sústave daní v znení neskoršieho predpisu.

⁴ Pozri: Babčák, V.; K otázke existencie a možnostiam ukladať miestne dane. In: Justičná revue, 53, č.12, Bratislava, 2001, s. 1328.

⁵ Na základe zákona č. 78/1992 Zb. o daňových poradcoch a Slovenskej komore daňových poradcov v znení neskorších predpisov.

⁶ Suchoža, J.: Hraničné problémy finančného práva a práva hospodárskeho. In: „Aktuálne otázky finančného práva a daňového práva v Českej republike a na Slovensku“, zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie, Danišovce, 23. apríl 2004, s.11.

v obmedzenom rozsahu aj ich dispozitívnosť), plní jemu vlastné funkcie (predovšetkým fiskálnu, regulatívnu, a represívnu). Navyše daňové právo má aj svoju prirodzenú hmotnú i procesnú stránku. Pre daňové právo je imanentný aj konformizmus, čo v zjednodušenom chápaní znamená naplnenie tézy „aj proti svojej vôli musím platiť dane“. K tomu, aby sa určitá skupina právnych noriem vyčlenila ako samostatné právne odvetvie nie je treba viac.

Daňové právo ako súbor objektívne existujúcich a pôsobiacich právnych noriem je vybudované na viacerých princípoch. Tieto princípy sú základom daňového práva a odrážajú a vyjadrujú jeho spoločenské postavenie a poslanie. K základným princípom, na ktorých spočíva podstata daňového práva možno zaradiť:

- jednoznačnosť vyjadrenia a zabezpečovania fiskálnych záujmov štátu a územnej samosprávy prostredníctvom daňovo-právnych noriem,
- normatívnosť úpravy daňovo-právnych vzťahov prostredníctvom noriem najvyššej právnej sily,
- kogentnosť daňovo-právnych noriem,
- osobitosť vnútornej štruktúry daňovo-právnych noriem.

Právo sa poníma a charakterizuje vo všeobecnosti ako významná forma organizácie, realizácie a rozvoja spoločenských vzťahov. V tomto chápaní právo vytvára potrebné organizačno-právne predpoklady pre objektívne a efektívne fungovanie spoločenských vzťahov. Táto základná programová línia práva je prirodzene vlastná aj daňovému právu. Postavenie a význam daňového práva je determinovaný celkovou spoločenskou, politickou i ekonomickou realitou na Slovensku. Daňové právo sa stalo odvetvím slovenského práva, ktoré takmer absolútne upravuje tie spoločenské vzťahy, ktoré sú poznamenané dominantným a nadradeným postavením štátu, resp. územnej samosprávy. Tieto vzťahy sú vzťahmi nadriadenosti a podriadenosti. Daňovo-právne normy regulatívne pôsobia na daňové vzťahy v prvom rade s cieľom zabezpečiť fiskálne záujmy štátu a územnej samosprávy. Aj vo vzťahoch medzi týmito subjektmi však na prvom mieste prevláda uspokojenie fiskálnych interesov štátneho rozpočtu a až na mieste druhom sú to záujmy územnej samosprávy. Práve **nadradenosť postavenia** štátu, resp. orgánov územnej samosprávy v daňovo-právnych vzťahoch vyjadrená ich právnym statusom a **priorita ich fiskálnych záujmov** sú dva z troch základných charakteristických znakov vystihujúcich podstatu daňového práva. Presvedčivým dôkazom tohto tvrdenia je napríklad aj čl. 93 ods. 3 Ústavy SR, podľa ktorého nemôžu byť

predmetom referenda ani dane. Vzhľadom na obsah tohto článku⁷ je evidentné, že ide o také otázky, ktoré sú pre Slovenskú republiku v jej vnútroštátnom meradle i medzinárodnom záujme bytostné a určujúce.

Presadzovanie sa daňového práva v slovenskom právnom poriadku je bezprostredne spojené so zvyšovaním zodpovednosti fyzických osôb a právnických osôb voči štátu a orgánom územnej samosprávy v oblasti daňovo-právnych vzťahov. O takejto zodpovednosti sa v období pred rokom 1989 v podstate ani neuvažovalo, pretože vzťah daňových subjektov k štátnemu, resp. miestnemu rozpočtu bol kreovaný na princípe výchovy k dobrovoľnému plneniu daňových povinností zo strany týchto osôb. Dá sa však vôbec fyzická osoba alebo právnická osoba vychovať k tomu, čomu sa prirodzene bráni? Asi iba veľmi ťažko. Preto aj po roku 1989 nastala zmena v nazeraní na vzťah daňových subjektov k plneniu daňových povinností prostredníctvom uplatnenia zodpovednostného princípu. Zodpovednosť treba v tomto zmysle chápať ako zodpovednosť daňových subjektov za svoju existenciu, rozvoj a uspokojovanie záujmov a potrieb. Daňové právo svojim funkčným mechanizmom, najmä regulatívne a sankčne zasahuje predovšetkým do majetkovej slobody fyzických osôb a právnických osôb. Takýto prejav zo strany štátu, ktorý má podobu daňovej povinnosti, je vždy v prvom rade zásahom do majetkovej slobody príslušného subjektu. Bolo by však mylné sa domnievať, že daňová povinnosť chápaná ako určitý zásah voči fyzickej osobe alebo právnickej osobe sa obmedzuje iba na jej majetkovú podstatu. Sprievodným znakom tohto zásahu sú aj dôsledky v osobnej slobode uvedených subjektov. Z hľadiska naplnenia fiskálnych záujmov štátu a orgánov územnej samosprávy ide o nevyhnutné a zákonné zasahovanie do osobnej slobody. Toto zasahovanie sa prejavuje v obmedzenej možnosti slobodného rozhodovania o tom, aký objem týchto prostriedkov im ostane po splnení daňových povinností k dispozícii. Vzhľadom na skutočnosť, že takýto zásah smeruje voči majetkovej, ale i osobnej slobode fyzickej osoby alebo právnickej osoby, musí mať jednoznačne zákonný podklad.

Daňové právo vytvárajú takmer absolútne právne normy najvyššej právnej sily. Táto skutočnosť vyplýva z toho, že daňovo-právne normy regulujú oblasť spoločenských vzťahov, ktoré majú peňažnú a majetkovú podstatu a súčasne aj majetkový dopad na povinné subjekty týchto vzťahov, preto sa mocenský zásah štátu musí realizovať na základe právnych noriem

⁷ Okrem daní nemôžu byť na Slovensku predmetom referenda ani základné práva a slobody, odvody a štátny rozpočet.

najvyššej právnej sily v záujme zákonnosti tohto zásahu. **Zákonnosť ukladania daňových povinností** predstavuje tretí základný charakteristický znak vystihujúci podstatu daňového práva. Daňové právo je v tomto smere jednoznačným príkladom uznávania zvrchovanosti zákona, ktorá je pojmovým znakom právneho štátu.

2. K otázke perspektív vývoja slovenského daňového práva

Realitu daňového práva v slovenských podmienkach charakterizuje okrem iného aj veľká dynamika zmien v normotvornej oblasti. Časté novelizácie daňových predpisov devalvujú hodnotu právnej istoty, o tom som hlboko presvedčený. Súčasne neprospievajú požiadavke na prehľadnosť daňovo-právnej úpravy. Spomínaná dynamika však mala aj svoje opodstatnené determinanty, ku ktorým možno prirátať:

- vstup Slovenskej republiky do európskych ekonomických štruktúr s dôsledkami, ktoré z členstva v Európskej únii vyplývajú,
- z členstva v Európskej únii vyplývajúca nutnosť hľadať nové nástroje a mechanizmy daňovo-právneho pôsobenia,
- do istej miery aj nestabilné ekonomické a sociálne prostredie.

Daňové právo sa po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie k 1. máju 2004 dostalo na kvalitatívne inú úroveň svojho rozvoja. Dovtedy vnútroštátne daňové zákonodarstvo bolo, pokiaľ zabudneme na problematiku medzinárodného dvojitého zdanenia, dominantným faktorom regulácie práv a povinností daňových subjektov. Diametrálne odlišná situácia nastala po 1. máji 2004. Vnútroštátne daňové zákonodarstvo sa muselo prispôbiť podmienkam a pravidlám, ktoré platia na území členských štátov, najmä pokiaľ ide o nepriame dane. Vzhľadom na to, že oblasť nepriamych daní je pod priamym rozhodovacím vplyvom Európskej únie, muselo dôjsť na Slovensku aj k harmonizácií našich nepriamych daní s nepriamymi daňami platnými v členských štátoch Európskej únie. Harmonizácia nepriamych daní chápem ako pozitívny faktor voľného obehu tovaru, služieb i kapitálu, pretože sa tým obmedzuje nadmerná daňová konkurencia medzi členskými štátmi. Chcem však pripomenúť, že harmonizácia nepriamych daní nie je realizovaná úplne, pretože sa netýka daňových sadzieb. V budúcnosti však možno očakávať snahu aj po zjednotení daňových sadzieb pri dani z pridanej hodnoty.

V najbližšom období možno na Slovensku sa majú zaviesť nové druhy nepriamych daní, a to spotrebnej dane z elektriny, uhlia a zemného plynu. Povinnosť inštalovať tieto spotrebné dane vyplýva pre Slovenskú republiku zo Smernice Rady č. 2003/96/ES. Uvedená smernica rozšírila okruh predmetov spotrebnej dane o ďalšie energetické produkty použiteľné ako pohonné látky a palivá na vykurovanie, ktoré boli doplnené do zákona o spotrebnej dani z minerálneho oleja⁸ s výnimkou elektriny a pevných palív (uhlie a koks). Elektrina, zemný plyn a pevné palivá (uhlie a koks) sa svojimi vlastnosťami, ale aj charakterom výroby a distribúciou výrazne odlišujú od ostatných minerálnych olejov zdaňovaných podľa zákona o spotrebnej dani z minerálneho oleja a aj mechanizmus ich zdaňovania v zmysle smernice č. 2003/96/ES je odlišný. A práve to sú dôvody, pre ktoré sa ich zdaňovanie bude riešiť samostatným zákonom. Navyše elektrina a pevné palivá (uhlie a koks) doteraz nepodliehali zdaňovaniu spotrebnou daňou. Je však otázne, či práve tieto dane majú charakter ekologických daní, o ktorých sa už dosť dlhú dobu v Európskej únii diskutuje.

Harmonizácia daní v rámci Európskej únie sa zatiaľ nedotýka priamych daní. Už teraz však možno zaregistrovať rôzne snahy o ich harmonizáciu. Týka sa to napríklad harmonizácie daňového základu pri dani z príjmov, čo ja osobne považujem za prvý krok k neskoršiemu komplexnejšiemu zosúladeniu právnych úprav dane z príjmov. Pokiaľ bude súčasťou týchto snáh aj celkové zníženie daňového zaťaženia fyzických osôb i právnických osôb, potom nadobúda otázka harmonizácie priamych daní, presnejšie dane z príjmov, inú kvalitu. Som však toho názoru, že Slovenská republika by sa vzhľadom na veľmi kvalitnú právnu úpravu dane z príjmov, ktorá zodpovedá požiadavkám na moderný a optimálny systém zdaňovania nemala vzdávať svojej suverenity v oblasti priamych daní. Daňová suverenita predstavuje jedno z klasických nazeraní na otázku prejavov suverenity štátu v ekonomickej a sociálnej oblasti. Aj napriek predchádzajúcim myšlienkam týkajúcich sa zmeny myslenia vo vzťahu k miestu daňového práva, sa v tomto smere pridžžam skôr klasicizmu než avanturizmu.

Daňové právo na Slovensku sa musí v budúcnosti stať stabilnejšou súčasťou právneho poriadku. K tomu by rozhodne prospelo aj zjednodušenie a sprehľadnenie daňových zákonov, vrátane zákona o správe daní a poplatkov⁹. Najmä zákon o správe daní a poplatkov už dosť dlhú dobu nezodpovedá požiadavkám na prehľadnosť a stabilitu tejto oblasti daňovo-

⁸ Zákon č. 98/2004 Z. z. o spotrebnej dani z minerálneho oleja v znení neskorších predpisov.

⁹ Zákon č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov.

právných vzťahov. Neprospieva tomu ani nadmerná novelizácia tohto zákona¹⁰. Ako vážny dôsledok uvedeného stavu v tejto oblasti sa prezentuje veľmi nízka úroveň daňovo-právneho vedomia slovenskej spoločnosti, ktorá je však v istom ohľade aj prirodzená. Bez toho, aby som chcel ubrať na vážnosti zákonu o správe daní a poplatkov, domnievam sa, že by stálo za úvahu zaoberať sa otázkou vydania samostatného zákona o daňovom konaní a o daňovom exekučnom konaní, pretože terajšia právna úprava, vzhľadom na jestvujúce obsahové vymedzenie správy daní, je vo viacerých smeroch rozporuplná.

Literatúra:

- [1] Babčák, V.: *Daňové právo*, Košice, UPJŠ, 2005, 402 s., ISBN 80-7097-577-6.
- [2] Babčák, V.: *Úvahy o mieste daňového práva v systéme slovenského práva*. In: Kol.: *Finančnoprávne epištoly*. Bratislava, EPOS, 2005, s. 21 – 28, ISBN 80-8057-625-4.
- [3] Pozri: Babčák, V.: *K otázke existencie a možnostiam ukladať miestne dane*. In: *Justičná revue*, 53, č.12, Bratislava, 2001, s. 1326-1333.
- [4] Girášek, J.: *Daňovoprávne vzťahy v Československu*, Bratislava, Obzor, 1981, 224 s. ISBN 65-048-81 ;
- [5] Suchoža, J.: *Hraničné problémy finančného práva a práva hospodárskeho*. In: „*Aktuálne otázky finančného práva a daňového práva v Českej republike a na Slovensku*“, zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie, Danišovce, 23. apríl 2004, s. 9-12, ISBN 80-7079-567-9.

Kontaktné údaje na autora - e mail:

*Prof. h. c. prof. JUDr. Vladimír Babčák, CSc.,
vedúci Katedry finančného práva a daňového práva Právnickej fakulty UPJŠ,
Kováčska ul. č.26, 040 75 Košice, Slovenská republika
vladimir.babcak@upjs.sk*

¹⁰ Od jeho prijatia bol 35 x (slovom tridsať päť krát) novelizovaný. V tomto smere je neželaným rekordérom v oblasti právnej regulácie.